BIJLAGE II

Acheologische Quick-scan d.d. 21-07-2016

Archeologie West-Friesland is het archeologisch samenwerkingsverband van de gemeenten Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer en Stede Broec

Document:	*Archeologische Quickscan* ***versie 2***
Plangebied:	*Westeinde 88-92, Enkhuizen, gemeente Enkhuizen*
Adviesnummer:	*16058*
Opsteller:	[redacted]
Datum:	*21-07-2016*

Advies

Te slopen deel:	Monitoring werkzaamheden	(kosteloos)
Nieuw te bouwen deel:	IVO – Proefsleuven	(kosten initiatiefnemer)
	met mogelijk doorstart opgraving	(kosten initiatiefnemer)

Vervolgtraject

Archeologie West-Friesland verzoekt om **spoedig overleg te plegen** met de initiatiefnemer om verdere stappen door te nemen.

[redacted]

Archeologische Quickscan

1. Bestaande situatie en voorgenomen ingrepen

Op verzoek van de gemeente Enkhuizen is in opdracht van Welwonen gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de ontwikkeling van de percelen Westeinde 88, 90, 92a en 92b in Enkhuizen, gemeente Enkhuizen (afb. 1, uitgevoerd door RGB architecten). In de eerste versie van de quickscan is enkel gekeken naar de sloopplannen aangezien destijds de bouwplannen nog niet bekend waren. In onderhavige quickscan zijn de nieuwe bouwplannen verwerkt.

De percelen krijgen een herbestemming van een voormalig bollenbedrijf tot 16 woningen en een boerderij. Het betreft de sloop van de huidige bebouwing (ca. 1.670 m^2) van het bedrijfscomplex op huisnummers 88, 92a en 92b en het gedeeltelijk slopen van de loods op huisnummer 90. De woning op huisnummer 92 blijft gehandhaafd.

Van de loods op nummer 90 zullen de wanden en fundering aan de noord- en oostzijde gedeeltelijk worden gehandhaafd voor de nieuw te bouwen bebouwing, appartementenblok A en B (elk ca. 190 m^2, zie afb. 2 en 3).
Daarnaast worden er bergingen in het noordoosten van huisnummer 92 gebouwd (ca. 80 m^2) en een nieuwe boerderij op nummer 88 (ca. 480 m^2). De nieuwbouw (totale omvang ca. 940 m^2) zal worden voorzien van een onderheide funderingsconstructie.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied Westeinde 88-92, met het te slopen deel (witte stippellijn) en de locatie van het nieuw te bouwen deel (zwarte stippellijn) op een luchtfoto van het gebied.

Afbeelding 2. Geplande sloop aan Westeinde 88-92 (oranje). Nummer 90 wordt gedeeltelijk gesloopt.

Afbeelding 3. Geplande nieuwbouw aan Westeinde 88-92 (geel en grijs gearceerd).

2. *Beleidskaart archeologie*

De gemeenteraad van Enkhuizen heeft op 2 april 2013 de 'Archeologische Beleidsnota gemeente Enkhuizen 2013' vastgesteld (Molenaar & van Berkel, 2013) en tegelijkertijd de Erfgoedverordening Enkhuizen 2010 daarop aangepast. Een belangrijk onderdeel van deze nota is de archeologische beleidskaart. Op deze kaart is aangegeven waar de bekende archeologische vindplaatsen zich bevinden en welke archeologische verwachtingszones er zijn in de categorieën (zeer) hoog, middelhoge en lage verwachting. De verwachting is gecombineerd met een beleidsadvies per archeologische verwachtingszone.

Het plangebied ligt in een zone Archeologisch Waardevol Gebied 4 (AWG4, kleur donkeroranje op afb. 4). Dit is gebaseerd op de historische bebouwing buiten de kern van Enkhuizen die op historisch kaartmateriaal zichtbaar is en op de zeer diep humeuze ondergrond binnen de zone. Hierbij dient het archeologisch aspect meegewogen te worden bij ingrepen groter dan 100 m^2 en dieper dan 35 cm beneden maaiveld. De geplande ingrepen (sloop en nieuwbouw) overschrijden beide deze vrijstellingsgrens.

Afbeelding 4. De locatie van het plangebied Westeinde 88-92 (zwarte stippellijn) op de archeologische beleidskaart van de gemeente Enkhuizen.

3. (Cultuur)historische achtergrond

Het Westeinde maakt onderdeel uit van de Streekweg. De Streekweg is waarschijnlijk in de 12de eeuw aangelegd als binnenwaterkerende dijk. Hierlangs zijn lintdorpen ontstaan. Het Westeinde ligt tussen het dorp Bovenkarspel en Gommerskarspel, dat later is opgegaan in de stad Enkhuizen. Het is momenteel nog in discussie of de vroegste bewoning ook dicht tegen de weg aanlag zoals tegenwoordig het geval is. Tegenover het plangebied aan de zuidkant van de weg (Westeinde 107) zijn namelijk bewoningsresten uit de 12de-13de eeuw op meer dan 60 meter van het lint vandaan gevonden[1].

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 is binnen het plangebied in het zuidelijk deel stedelijke bebouwing langs het lint te zien (afb. 5). Deze bebouwing langs het lint is te zien in de vorm van rijen aaneengesloten huizen en boerderijen aan weerszijden van de straat. De locatie van de nieuw te bouwen woning aan de zuidoostkant van het plangebied ligt op de stedelijke bebouwing. De rest van het plangebied ligt grotendeels op het achterterrein van de bebouwing.

Afbeelding 5. De locatie van het plangebied Westeinde 88-92 (zwarte cirkel, bij benadering) op de kaart van Dou (1651-1654, Collectie Westfries Archief).

Afbeelding 6. De locatie van het plangebied Westeinde 88-92 (witte cirkel, bij benadering) op de "Kaart van Uitwaterende Sluizen" van het Hoogheemraadschap (gepub. 1745, collectie HHNK).

Op een kaart van het Hoogheemraadschap uit 1745 (afb. 6) is eveneens binnen het plangebied bebouwing te zien. De kaart is gebaseerd op metingen uit de periode 1660-1679 en geeft in feite de situatie in die periode weer.
Op de kadastrale kaart uit 1823 is het terrein onbebouwd en binnen het plangebied geen bewoning zichtbaar (afb. 7). Waarschijnlijk heeft tegen het einde van de 19e eeuw op de locatie van de nieuw te bouwen boerderij een woning gestaan. Deze is vanaf eind 20e eeuw/begin 21e eeuw niet meer op kaarten te zien[2].
Op basis van het historisch kaartmateriaal geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe Tijd.

Afbeelding 7. De locatie van het plangebied Westeinde 88-92 (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1823.

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en Middeleeuwen. Uit de bodemkaart van Ente (1963) blijkt dat het plangebied volledig op een zeer diep humeuze ondergrond ligt (op afb. 8 aangegeven met de kleur grijs). Deze humeuze ondergrond is ontstaan door de ophoging van het oorspronkelijke maaiveld. Deze ophoging in het bewoningslint is te vertalen naar een ophogingslaag die vanaf de Late Middeleeuwen is aangebracht[3]. Mogelijk bevinden zich onder dit ophogingspakket sporen uit de prehistorie. Het omliggende gebied is intensief bewoond geweest in de prehistorie.

In de nabije omgeving van het plangebied zijn enkele vondstmeldingen bekend. In een aantal gevallen betreft het Laat-Middeleeuws aardewerk (Archis-waarnemingsnummers 5467 en 5516), in andere gevallen gaat het om vondsten uit de Bronstijd (Archis-waarnemingsnummers 39909 en 5472).

Op basis van voorgaand onderzoek, de aanwezigheid van vondsten en de bodemkaart geldt ook een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie en de Middeleeuwen.

Afbeelding 8. De locatie van het plangebied Westeinde 88-92 (zwarte stippellijn) op de vereenvoudigde bodemkaart van Ente (1963).

5. Conclusie

Het ligt in de planning om de percelen aan Westeinde 88 tot en met 92 opnieuw te ontwikkelen. De bedrijfsbebouwing (ca. 1.670 m^2) wordt grotendeels gesloopt. De wanden en fundering van de loods op nummer 90 blijven aan de noord- en oostzijde gehandhaafd voor de nieuwbouw. De nieuwbouw bestaat uit bergingen, twee woningblokken en een boerderij, met een totale omvang van ca. 940 m^2. De nieuwbouw zal worden voorzien van een onderheide funderingsconstructie.
De geplande ingrepen overschrijden de vrijstellingsgrens van 100 m^2 van de beleidskaart archeologie van de gemeente Enkhuizen.
Het plangebied ligt in een archeologisch waardevol gebied. Op basis van voorgaand onderzoek, historisch kaartmateriaal, de bodemkaart van het gebied en vondstmeldingen geldt een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

6. Advies

Op basis van de geplande nieuwbouw en de hoge archeologische waarde en verwachtingen binnen het plangebied, is een archeologisch onderzoek in het kader van de AMZ-cyclus vereist. Dit heeft betrekking op de locatie waar nieuwbouw is gepland. Het archeologisch onderzoek dient te bestaan uit een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van proefsleuven met mogelijke doorstart tot opgraven. Als leidraad voor

het proefsleuvenonderzoek dient een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen te worden opgesteld. De gespecificeerde verwachting wordt tijdens het proefsleuvenonderzoek getoetst. Indien bewoningsresten uit de prehistorie, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd worden aangetroffen, dient er indien het IVO-P niet voldoende informatie heeft opgeleverd een archeologische opgraving plaats te vinden.
Indien blijkt dat de bebouwing dat na 1823 op het perceel heeft gestaan het plangebied dermate heeft verstoord waardoor bewoningsresten uit alle drie de periodes niet meer archeologisch waarneembaar zijn, zal er geen vervolgonderzoek plaatsvinden.

Archeologie West-Friesland kan een dergelijk onderzoek uitvoeren, maar het kan ook door een archeologisch bedrijf worden uitgevoerd. De kosten van een dergelijk onderzoek zijn voor rekening van de ontwikkelaar.

Na het opgraven van de archeologische waarden kan het plangebied worden vrijgegeven met betrekking tot het aspect archeologie.

Binnen de rest van het plangebied, waar de huidige bebouwing zal worden gesloopt maar geen nieuwbouw is gepland, kunnen tijdens de graafwerkzaamheden sporen en vondsten tevoorschijn komen; bijvoorbeeld afvalkuilen en gedempte sloten. Ten behoeve van het doen van waarnemingen tijdens het sloop- en graafwerk dient in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland binnen dit deel van het plangebied de werkzaamheden wil monitoren.
Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Monumentenwet) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Bodemvondsten te Castricum.

Archeologie West-Friesland verzoekt om spoedig overleg te plegen met de projectontwikkelaar en/of koper om afspraken over het vervolgtraject te maken (M.H. Bartels, 06-30468593).

7. Bronnen

AHN2 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

[redacted] 2014. Bronstijd greppels en een middeleeuwse terp. Inventariserend en aanvullend onderzoek aan Westeinde 107, gemeente Enkhuizen. *West-Friese Archeologische Rapporten* 66, Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Kadastrale Minuutplan 1823, Gemeente Enkhuizen, sectie C, genaamd De Streek, eerste blad (beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

[redacted] 2013. Archeologische Beleidsnota Gemeente Enkhuizen. RAAP-rapport 1591. Archeologisch Adviesbureau RAAP, Weesp.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Het advies uit de eerste versie van de quickscan voor dit perceel komt hiermee te vervallen.

Indien de bouwplannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe bouwplannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot: 21-07-2018